

Прохорчук С.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Міжнародний університет бізнесу і права*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Технологічний розвиток будь-якої країни світу неможливий без ефективного функціонування механізмів трансферу технологій як складових національної інноваційної системи.

Трансфер (передача) технологій виступає одним із ключових факторів розвитку як окремих країн, так і світової економіки в цілому. Формування економіки нового типу, заснованої на постійному інноваційно-технологічному вдосконаленні, виробництві та трансфері високотехнологічної продукції з високою доданою вартістю, стає найважливішим чинником подальшого прогресу розвинених країн. Такий тип економіки прийнято називати інноваційним. В сучасних умовах саме рівень розвитку інноваційної економіки визначає економічну перевагу країни. Інноваційна економіка стає формацією, яка замінить індустріальну.

Для оцінки наукового та інноваційного потенціалу з 2007 р щорічно розраховується глобальний інноваційний індекс. Згідно з даними «Глобальний інноваційний індекс 2015», провідними країнами – інноваторами у світі є Швейцарія, Сполучене Королівство, Швеція, Нідерланди і Сполучені Штати Америки, в той час як Китай, Малайзія, В'єтнам, Індія, Йорданія, Кенія і Уганда входять в групи країн, які вийшли в лідери серед країн з аналогічними економічними показниками.

Інновації створюють широкі умови для прискорення економічного зростання країн на всіх етапах розвитку, однак реалізація цих умов не відбувається автоматично. Кожна країна повинна визначити таке поєднання заходів політики, яке дозволить мобілізувати існуючий в їхній економіці інноваційний і творчий потенціал.

Глобальний індекс економіки є спільною публікацією Корнельського університету, школи бізнесу INSEAD та Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) та містить огляд 141 країни по 79 індикаторам, що відображає як їх інноваційний потенціал, так і їх вимірні результати.

Вищі рейтинги у 2015 р. займають: 1. Швейцарія (1 місце в 2014 р.); 2. Сполучене Королівство (2); 3. Швеція (3); 4. Нідерланди (5); 5. Сполучені Штати Америки (6); 6. Фінляндія (4); 7. Сінгапур (7); 8. Ірландія (11); 9. Люксембург (9); 10. Данія (8).

Група з 25 країн з найбільш високим рейтингом – всі з яких є країнами з високим рівнем доходу – в цілому залишається незмінною в порівнянні з попередніми роками, що свідчить про те, що показники лідерів важко перевершити. Окремими винятками стали: Чеська Республіка (24), що увійшла до числа провідних 25 країн, і Ірландія (8), яка цього року увійшла до першої десятки. Крім того, Китай (29) і Малайзія (32) досягли показників, які схожі з показниками провідних 25 країн з високим рівнем доходу, у тому числі в таких областях, як розвиток людського капіталу та фінансування НДДКР.

Що стосується якості інновацій, яке відображається показниками досягнень вищої освіти, охоплення академічними публікаціями та міжнародного аспекту патентних заявок, то в цій області виділяється декілька країн. США та Сполучене Королівство залишаються на чолі цієї групи, в основному завдяки їх першокласним університетам, і за ними близько йдуть Японія, Німеччина та Швейцарія. Серед країн із середнім рівнем доходу провідні позиції за якістю інновацій займають Китай, Бразилія та Індія, причому Китай все більше випереджає інші країни.

Кожна з цих країн пройшла свій шлях інноваційного розвитку, формування системи трансферу технологій. Розглянемо її основні особливості в ряді країн, що займають лідируючі позиції в глобальному інноваційному індексі.

Швейцарія. Інноваційна система країни має свою специфіку. Так, підтримкою фундаментальних досліджень тут займається держава, прикладні дослідження фінансуються переважно приватним сектором. Значну роль у розвитку та підтримці інноваційної діяльності та трансферу технологій в країні відіграють Державна комісія з технологій та інновацій (КТИ), Швейцарська асоціація трансферу технологій (swiTT), швейцарське Агентство з просування інновацій (СТІ), Швейцарський національний фонд наукових досліджень (FNS).

Швеція. Сучасна модель розвитку інноваційної сфери в країні заснована на концепції «потрійної спіралі». Вона спирається на взаємодію трьох її учасників (держави, науки і бізнесу) на всіх рівнях: регіональному (або галузевому), національному, інтегральному. Даний підхід сприяє ефективному розвитку регіональних інноваційних систем, галузевій та міжгалузевій взаємодії різних регіонів Швеції, що позитивно позначається на рівні та якості життя населення, призводить до поліпшення екологічної обстановки, зростання зайнятості та ін. Отже, цілі регіонального і загальнонаціонального розвитку безпосередньо взаємопов'язані і досягаються при участі трьох ключових гравців.

Великобританія. У формуванні системи трансферу технологій в країні велику роль зіграли консорціуми (клуби) промислових компаній, університетів, науково-дослідних лабораторій для проведення спільних

досліджень і розробок. Основні завдання таких консорціумів – встановлення взаємозв'язків учасників інноваційного процесу, а також поширення інформації про нові перспективні технології.

США. Трансфер технологій став основним механізмом ефективного використання результатів науково-технічних досліджень та розробок в країні, забезпечуючи взаємовигідний обмін знаннями і технологіями між державою, наукою, сферою освіти і бізнесом. Визнання системи трансферу технологій найважливішим фактором економічного зростання закріплено в законодавстві США, визначальному як адміністративні, так і фінансові й інші обов'язки учасників інноваційної діяльності в процесі створення та реалізації інновацій і технологій.

Німеччина. Взаємодія учасників інноваційного процесу в країні здійснюється переважно завдяки таким технологічним посередникам, як наукові співтовариства, уряди окремих земель, спільні дослідницькі асоціації в промисловості. Провідну позицію тут займає Фраунгоферовське товариство. Основними завданнями дослідних інститутів цього товариства виступають: сприяння реалізації нових технологій в промисловості, а також виконання досліджень загальнонаціонального значення (наприклад, енергозбереження, охорона навколишнього середовища та ін.). При цьому, ряду підприємств, які приймають участь у трансфері технологій, уряд надає певні переваги (малі підприємства при замовленні робіт на дослідження і розробки отримують субсидії в розмірі 40% їх повної вартості).

Сьогодні в Україні існує проблема недостатньо розвиненої інфраструктури саме мереж та центрів трансферу технологій. Це зокрема проявляється у тому, що: Українська та Національна мережі трансферу технологій працюють паралельно та не інтегровані між собою; існує багато різних центрів інновацій та комерціалізації технологій, які не взаємодіють із уже створеними Мережами; Україна не входить до Європейської мережі підприємництва як самостійний учасник міжнародного ринку технологій, а лише через інших країн – посередників.

Для того, щоб сформувати остаточну модель діяльності Універсальної української мережі трансферу технологій, необхідно надалі ретельно проаналізувати організаційну структуру управління в уже існуючих мережах для того, щоб створити більш досконалий інститут трансферу технологій. Також потрібно дослідити ефективність створення на базі університетів науково – дослідницьких центрів і центрів комерціалізації технологій та розробити стратегію вдосконалення роботи існуючих елементів інноваційної структури.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006 № 143-V (ост. ред. від 01.06.2010 р.) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=143-162>
2. Андросова О. Ф. Трансфер технологій як інструмент реалізації інноваційної діяльності : монографія / О. Ф. Андросова, А. В. Череп. – К.: Кондор, 2007. – 356 с.
3. Офіційний сайт Національної мережі трансферу технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nttn.org.ua>
4. Єгоров С. А. Украинская сеть трансфера технологий UTTN набирает обороты [Електронний ресурс] – Режим доступу :<http://iee.org.ua/ru/pub/p124>
5. Спеціалізований інноваційний портал IntelPro – Режим доступу: <http://www.intelpro.ua/>
6. Офіційний веб-сайт Мережі регіональних центрів інноваційного розвитку. – Режим доступу: www.indev.kiev.ua